

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності

Чайка Т.Ю.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Лошакова С.Є.

старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Водоріз Я.С.

спеціаліст кафедри економічного аналізу та обліку
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Мета статті – удосконалити методику аналізу коефіцієнтів ліквідності; розробити практичні рекомендації щодо врахування специфіки фінансової і виробничої діяльності підприємства під час обробки отриманих результатів. Формальне порівняння значень коефіцієнтів ліквідності з нормативними інтервалами не враховує галузеві особливості підприємств, характер їх грошових потоків, специфіку виробничого циклу, норму запасів, якісні характеристики дебіторської і кредиторської заборгованості. Інтервали сприятливих значень коефіцієнтів ліквідності необхідно обмежувати не тільки знизу, але і зверху, оскільки невиправдано високі значення коефіцієнтів ліквідності пов'язані з неефективністю управління фінансовими ресурсами і загрозою зниження рентабельності.

Сприятливі значення коефіцієнтів ліквідності можуть істотно варіювати залежно від галузевої приналежності підприємства, оскільки безпосередньо пов'язані зі структурою активів і швидкістю їх обороту. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності з наступним їх порівнянням із рекомендованими діапазонами сприятливих значень може дати тільки досить грубу, наближену оцінку ліквідності. На основі аналізу наукових джерел нами були систематизовані додаткові напрями аналізу, які доцільно використовувати під час оцінки ліквідності підприємства. Коефіцієнтний аналіз ліквідності необхідно доповнити: порівнянням із середньогалузевими значеннями, урахуванням галузевої специфіки; аналізом операційного грошового потоку; урахуванням стабільності динаміки коефіцієнтів ліквідності. Порівняння із середньогалузевими значеннями має набагато більшу прогностичну цінність, ніж порівняння з контрольними інтервалами. Крім того, дотримання стабільності величин коефіцієнта поточної ліквідності в динаміці є більш важливою умовою, ніж суворе дотримання нормативного діапазону значень. Отримані результати можуть бути використані під час проведення практичної аналітичної роботи з діагностики ліквідності підприємства.

Ключові слова: розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом; коди балансу; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт покриття; коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт термінової ліквідності; кислотний тест; ліквідність 1-го рівня; ліквідність 2-го рівня; ліквідність 3-го рівня.

Чайка Т.Ю., Лошакова С.Є., Водоріз Я.С. РАСЧЕТ КОЭФФИЦИЕНТОВ ЛИКВИДНОСТИ ПО БАЛАНСУ, УЧЕТ ФИНАНСОВЫХ И ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В КОЭФФИЦИЕНТНОМ АНАЛИЗЕ ЛИКВИДНОСТИ

Цель статьи – усовершенствовать методику анализа коэффициентов ликвидности; разработать практические рекомендации по учету специфики финансовой и производственной деятельности предприятия при обработке полученных результатов. Формальное сравнение значений коэффициентов ликвидности с нормативными интервалами не учитывает отраслевые особенности предприятий, характер их денежных потоков, специфику производственного цикла, норму запасов, качественные характеристики дебиторской и кредиторской задолженности. Рекомендуемые интервалы благоприятных значений коэффициентов ликвидности необходимо ограничивать не только снизу, но и сверху, поскольку неоправданно высокие значения коэффициентов ликвидности связаны с неэффективностью управления финансовыми ресурсами и угрозой снижения рентабельности.

Благоприятные значения коэффициентов ликвидности могут существенно варьировать в зависимости от отраслевой принадлежности предприятия, поскольку непосредственно связаны со структурой активов и скоростью их оборота. Расчет коэффициентов ликвидности с последующим их сравнением с рекоменду-

емими діапазонами благоприятних значень може дати тільки достатньо грубу, приближену оцінку ліквідності. На основі аналізу наукових джерел нами були систематизовані додаткові напрями аналізу, які цілеспрямовано використовувати при оцінці ліквідності підприємства. Коефіцієнтний аналіз ліквідності необхідно доповнити: порівнянням з середньотраслевыми значеннями, урахуванням галузевих специфік; аналізом операційного грошового потоку; урахуванням стабільності динаміки коефіцієнтів ліквідності. Порівняння з середньотраслевыми значеннями має набагато більшу прогностичну цінність, ніж порівняння з контрольними інтервалами. Крім того, дотримання стабільності величин коефіцієнта поточної ліквідності в динаміці є більш важливим умовою, ніж суворе дотримання нормативному діапазону значень. Отримані результати можуть бути використані при проведенні практичної аналітичної роботи по діагностиці ліквідності підприємства.

Ключові слова: розрахунок коефіцієнтів ліквідності по балансу; коди балансу; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт покриття; коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт термінової ліквідності; кислотний тест; ліквідність 1-го рівня; ліквідність 2-го рівня; ліквідність 3-го рівня.

Chaika T.Yu., Loshakova S.Ye., VodORIZ Ya.S. CALCULATION OF LIQUIDITY FACTORS BY THE BALANCE, ACCOUNTING FINANCIAL AND INDUSTRIAL FEATURES OF THE ENTERPRISE IN THE COEFFICIENT ANALYSIS OF LIQUIDITY

The purpose of the article is to improve the methodology for analyzing the liquidity ratios; to develop practical recommendations on accounting for the specifics of the company's financial and production activities when processing the results. Formal comparison of the values of liquidity ratios with normative intervals does not take into account industry specific features of enterprises, the nature of their cash flows, the specifics of the production cycle, the stock norm, qualitative characteristics of receivables and payables. Recommended intervals for favorable liquidity ratios should be limited not only from below, but also from above, since unreasonably high values of liquidity ratios are associated with inefficient management of financial resources and the threat of a decline in profitability.

Favorable values of liquidity ratios can vary significantly depending on the industry belonging to the enterprise, since they are directly related to the structure of assets and the speed of their turnover. Calculation of liquidity ratios with their subsequent comparison with the recommended ranges of favorable values can only give a fairly rough approximate liquidity assessment. Based on the analysis of scientific sources, we have systematized additional areas of analysis, which are useful in assessing the liquidity of an enterprise. Coefficient analysis of liquidity needs to be supplemented: by comparison with industry average values, taking into account industry specificity; analysis of operating cash flow; taking into account the stability of the dynamics of liquidity ratios. Comparison with industry average values is much more predictive than comparison with control intervals. In addition, compliance with the stability of current ratio values in dynamics is a more important condition than strict adherence to the normative range of values. The received results can be used at carrying out of practical analytical work on diagnostics of liquidity of the enterprise.

Keywords: calculation of liquidity ratios by balance; balance codes; Current liquidity ratio; Coefficient of coverage; Total liquidity ratio; Quick liquidity ratio; Coefficient of absolute liquidity; Factor of urgent liquidity; Acid test; Liquidity of the 1-st level; Liquidity of the 2-nd level; Liquidity of the 3-rd level.

Постановка проблеми. Індикація ліквідності є суттєвим елементом діагностики фінансового стану підприємства. Кредитори, інвестори, акціонери, інші зацікавлені економічні агенти приймають рішення щодо інвестиційної стратегії в тому числі і на основі даних про коефіцієнти ліквідності. Удосконалення методики обчислення й оцінки коефіцієнтів ліквідності відповідно до міжнародних стандартів фінансового аналізу є необхідною умовою якісного забезпечення аналітичної роботи в цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З'ясуванню сутності та удосконаленню визначення ліквідності присвятили свої праці М. Болек (Volek M.), В. Вилинські (Wilinski W.), А. Бреуер (Breuer A.).

Удосконаленню методики розрахунку й аналізу коефіцієнтів ліквідності, проблемам пошуку найбільш релевантних рекомендо-

ваних діапазонів їх значень присвятили свої праці А.П. Дорошенко, Ц. Цостеа (Costea C.), Ф. Хостиуц (Hostiuc F).

Дослідженню основних характерних рис коефіцієнтів ліквідності, з'ясуванню їх ролі і значення у формуванні ділової репутації підприємства присвятили свої праці І.М. Лінтур, Х.М. Ковач, Н.М. Побережна, Н.Ю. Єршова, Ю.Ю. Івахів, С.Р. Романів, С. Атіє (Atieh S.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На жаль, є суттєві розбіжності в рекомендаціях окремих фахівців щодо нормативних (сприятливих) діапазонів коефіцієнтів ліквідності. Крім того, іноді оцінка коефіцієнтів ліквідності має поверхневий, надмірно спрощений характер. Формальне порівняння отриманих значень із нормативними інтервалами не враховує галузеві особливості підприємств, характер їх грошових потоків, специфіку виробничого циклу, норму запасів,

якісні характеристики дебіторської і кредиторської заборгованості. У зв'язку з цим очевидна необхідність удосконалення обробки, структуривання і тлумачення результатів розрахунку коефіцієнтів ліквідності підприємства.

Мета статті – удосконалити методику аналізу коефіцієнтів ліквідності; розробити практичні рекомендації щодо врахування специфіки фінансової і виробничої діяльності підприємства під час оброблення отриманих результатів.

Методологія дослідження. Під час визначення сутнісних характеристик коефіцієнтів ліквідності; дослідження взаємозв'язків ліквідності з фінансовою та виробничою специфікою діяльності підприємства були використані системно-структурні і логіко-аналітичні методи дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ліквідність – здатність конвертації активів в готівку в найкоротші терміни, з мінімальними витратами і без втрати їх вартості [1] Таким чином, характеристиками ліквідності є: 1) абсолютні величини активів і готівкових грошових коштів; 2) час конвертації.

Коефіцієнти ліквідності характеризують здатність підприємства погашати короткострокові боргові зобов'язання і конвертувати свої активи в грошові кошти. Ліквідність не слід плутати з платоспроможністю. Платоспроможність вимірює здатність компанії виконувати свої фінансові зобов'язання. Коефіцієнти платоспроможності включають фінансові зобов'язання як у довгостроковій, так і в короткостроковій перспективі, тоді як коефіцієнти ліквідності більшою мірою стосуються короткострокових боргових зобов'язань і поточних активів компанії.

Коефіцієнт поточної ліквідності (інші назви – ліквідність 1-го рівня; коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт покриття) (Current Ratio; 3-rd level liquidity; Total liquidity) (CR) відображає взаємозв'язок між розміром поточних активів і поточними зобов'язаннями; показує здатність підприємства погашати поточні (короткострокові, до одного року) зобов'язання тільки за рахунок поточних (оборотних) активів:

$$CR = \frac{CA}{CL}, \quad (1)$$

де CA – поточні (оборотні) активи (current assets);

CL – поточні (короткострокові) зобов'язання (current, or short-term liabilities).

Коефіцієнт поточної ліквідності репрезентує загальний погляд на ліквідність компанії

і є відправною точкою її подальшого аналізу [1]. Коефіцієнт поточної ліквідності дає нам змогу перевірити, чи можуть всі активи з періодом оборотності менше одного року покривати зобов'язання з періодом погашення менш одного року [2].

Недоліки коефіцієнта поточної ліквідності: 1) не враховує структуру поточних (оборотних) активів з погляду їх абсолютної ліквідності; 2) не враховує структуру поточних (короткострокових) зобов'язань з погляду терміну їх погашення.

Відповідно до традиційного підходу, чим вище коефіцієнт поточної ліквідності, тим більш ліквідним є підприємство. Однак занадто високі значення CR не є безумовною перевагою, оскільки можуть бути пов'язані з неефективністю використання поточних активів і/або короткострокових зобов'язань. Costea C., Hostiuc F. (2009) визначають нормативні значення коефіцієнта ліквідності в діапазоні від 1 до 2. Значення $CR < 1$ свідчить про декапіталізацію компанії і недостатність короткострокової платоспроможності. Значення $CR > 2$ пов'язано з неадекватним управлінням поточними активами [3].

Сприятливі значення коефіцієнта поточної ліквідності можуть варіювати залежно від галузевої приналежності підприємства, оскільки безпосередньо пов'язані зі структурою активів і швидкістю їх обороту. Під час оцінки достатності CR також необхідно брати до уваги характеристики операційного грошового потоку, оскільки занижені показники CR можуть компенсуватися потужністю операційного грошового потоку. Так, структура позикових коштів підприємств сфери торгівлі і послуг характеризується більш високою питомою вагою короткострокових позик, в зв'язку з чим норма коефіцієнта CR для цих підприємств може перебувати на більш низькому рівні – від одиниці і нижче. Для промислових підприємств є характерними великий обсяг запасів і незавершеного виробництва, а також значна тривалість виробничого циклу. У зв'язку з цим для підприємств виробничих галузей значення коефіцієнта CR у нормі може перевищувати 2 або навіть 3. Велику діагностичну цінність має порівняння значень CR у конкретних підприємств із відповідними середньогалузевими значеннями. Під час порівняльного аналізу коефіцієнтів поточної ліквідності різних підприємств слід брати до уваги не тільки величину, але і спрямованість відхилень, оскільки відхилення в бік перевищення є кращим, ніж відхилення в бік зниження значення CR .

Важливою характеристикою є стабільність рівня CR в динаміці. Дотримання стабільності величин коефіцієнта поточної ліквідності є більш важливою умовою, ніж суворе дотримання нормативного діапазону значень. Коефіцієнт поточної ліквідності чутливий до періоду обороту оборотних коштів і структури запасів, а отже, значно варіює залежно від особливостей технологічного процесу і галузевої приналежності.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (інша назва – ліквідність 2-го рівня) (*Quick Ratio; Ratio of the rapid liquidity; the 2-nd level liquidity*) (QR) – відношення високоліквідних поточних (оборотних) активів до поточних (короткострокових) зобов'язань (поточних пасивів):

$$QR = \frac{CA - I}{CL}, \quad (2)$$

де I – запаси (inventory);

CL – поточні (короткострокові) зобов'язання (current, or short-term liabilities).

Коефіцієнт швидкої ліквідності є індикатором можливості погасити поточні зобов'язання під час виникнення критичної ситуації. На відміну від коефіцієнта поточної ліквідності, в коефіцієнті швидкої ліквідності в чисельнику не враховуються матеріально-виробничі запаси, оскільки їх термінова (вимушена) реалізація пов'язана з найбільшими збитками (порівняно з усіма іншими оборотними засобами). Таким чином, в чисельнику QR враховуються грошові кошти, поточні фінансові інвестиції (легко реалізовані цінні папери), поточна дебіторська заборгованість, інші оборотні активи [4]. QR є більш жорсткою мірою оцінки ліквідності порівняно з CR .

Контрольний період індикатора (the reference period of the indicator) знаходиться між 0,6 і 1 [3]. Значення $QR < 0,6$ свідчить про неадекватну структуру поточного активу із занадто великою вагою акцій.

Серйозне прогностичне значення має порівняння коефіцієнтів CR і QR . Якщо QR набагато нижче, ніж CR , це є індикатором сильної залежності поточних активів від запасів. Різні галузі дуже різною мірою залежать від запасів, тому необхідно проводити порівняльний аналіз із середньогалузевими значеннями.

Спостерігається значна варіація коефіцієнта швидкої ліквідності залежно від галузевої приналежності підприємства. Тому орієнтовний інтервал сприятливих значень QR необхідно коригувати з урахуванням галузевої специфіки, порівнюючи значення QR конкретних підприємств із середньогалузевим рівнем.

Відзначимо, що вивчення ліквідності є найважливішим елементом оцінки банком фінансового стану підприємства-позичальника в процесі надання кредитів. І.М. Лінтур, Х.М. Ковач наголошують, що «оцінка кредитоспроможності позичальника здійснюється на другому етапі процесу кредитування. Вона передбачає здійснення якісної і кількісної оцінки позичальника з метою оцінки ступеня кредитного ризику. Завдяки оцінці кредитоспроможності здійснюється відсів кредитів, які суперечать кредитній політиці банку» [5].

Таким чином, у менеджменті підприємства може виникати спокуса не виправдано завищувати ступінь ліквідності з метою успішного отримання банківських кредитів. Адекватна оцінка значення QR передбачає не тільки діагностику рівня коефіцієнта, але також і аналіз якості цінних паперів і дебіторської заборгованості. Менеджмент підприємства може не виправдано завищувати значення QR шляхом покупки сумнівних цінних паперів і збільшення неблагонадійних дебіторів. Збільшення частки сумнівних цінних паперів і неблагонадійних дебіторів підвищує вимоги до рівня показника QR (тобто в цьому разі його значення повинно бути більше середньонормативного).

Невиправдане збільшення коефіцієнта швидкої ліквідності вище нормативного значення може свідчити про неефективне адміністрування поточних (оборотних) активів. При цьому, як і в разі попереднього коефіцієнта, відхилення в бік перевищення QR є кращим, ніж відхилення в бік зниження його значення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (коефіцієнт термінової ліквідності; «кислотний тест»; коефіцієнт критичної оцінки) (*Rapid liquidity; The rate of the immediate liquidity; Acid-test Ratio*) (AT) відображає здатність покривати короткострокові боргові зобов'язання наявними і короткостроковими фінансовими вкладеннями. Розраховується як відношення високоліквідних поточних активів до короткострокових зобов'язань (поточних пасивів):

$$AT = \frac{C + ShI}{CL}, \quad (3)$$

де C – грошові активи підприємства (cash); ShI – короткострокові фінансові вкладення (short-term investments).

AT характеризує тільки найбільш ліквідну частину оборотних активів і показує, яку частину зобов'язань підприємство може погасити ментально за свої гроші. Немає єдиної думки щодо найбільш сприятливого

діапазону коефіцієнта AT . До того ж погляд на оптимальний інтервал цього коефіцієнта дуже сильно залежить від погляду. Кредитори визнають за найбільш бажаний рівень «кислотного тесту» значення більше одиниці. Але цей рівень не повинен бути орієнтиром для менеджерів компанії. Власники та акціонери очевидним чином мають іншу позицію, вказуючи як найбільш бажані значно менші значення AT . Погодимося з думкою Costea S. D., Hostiuc F. (2009), які задають контрольний інтервал AT на рівні 0,2–0,6 [3]. Значення менше 0,2 свідчить про неадекватність управління дебіторською заборгованістю і недостатність поточних (оборотних) активів з погляду ліквідності. Водночас значення $AT > 1$ свідчить про неефективне управління вільними готівковими коштами. AT є більш жорсткою мірою оцінки ліквідності порівняно з QR .

У таблиці 1 представлені коефіцієнти ліквідності, порядок їх розрахунку згідно із П(С)БО України та рекомендовані значення.

Міжнародна традиція присвоєння відповідному коефіцієнту порядкового номера його рівня ліквідності (level liquidity) пов'язана з характеристикою «час конвертації» ліквід-

ності (рисунок 1). Таким чином, як зазначає Н.М. Побережна, «рівень [ліквідності] (висока ліквідність, помірна та низька) визначається тривалістю часового періоду, протягом якого ця трансформація може бути проведена» [6].

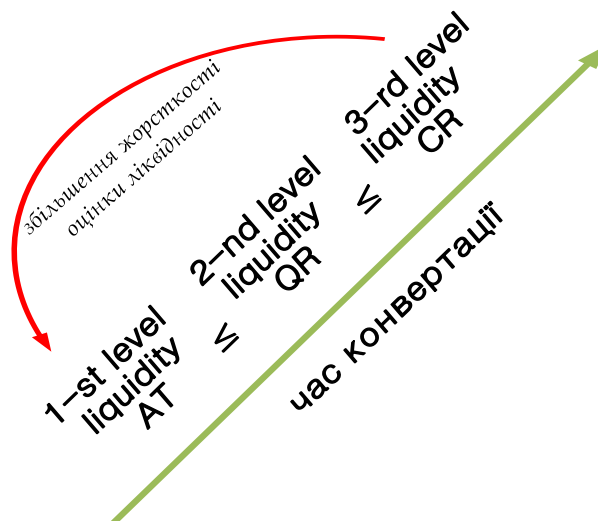

Рис. 1. Взаємозв'язок тривалості часу (періоду) конвертації і ступеня жорсткості оцінки ліквідності

Таблиця 1

Коефіцієнти ліквідності, порядок їх розрахунку згідно із П(С)БО України та рекомендовані значення

Назва показника	Розрахунок згідно із П(С)БО України	Рекомендовані значення
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття; ліквідність 1-го рівня) (Current Ratio; 3-rd level liquidity; Total liquidity), CR	$\frac{\text{код 1195}}{\text{код 1695}}$	1 – 2 ; ↑ ; врахування галузевої специфіки; стабільність значень в динаміці
Коефіцієнт швидкої ліквідності (ліквідність 2-го рівня) (Quick Ratio; Ratio of the rapid liquidity; the 2-nd level liquidity), QR	$\frac{\text{коди (1195 – 1100)}}{\text{код 1695}}$ або $\frac{\text{коди } \left(\begin{array}{l} 1120 + 1125 + 1130 + 1135 + \\ +1140 + 1145 + 1155 + \\ +1160 + 1165 + 1190 \end{array} \right)}{\text{код 1695}}$	0,6 – 1 ; ↑ (але не більше 2); врахування галузевої специфіки
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (коефіцієнт термінової ліквідності; «кислотний тест»; коефіцієнт критичної оцінки) (Rapid liquidity; The rate of the immediate liquidity; Acid-test Ratio), AT	$\frac{\text{код 1160} + \text{код 1165}}{\text{код 1695}}$	0,2 – 0,6 ; ↑ ; врахування галузевої специфіки

Слід особливо відзначити, що для всіх без винятку коефіцієнтів ліквідності, крім порівняння з рекомендованими контрольними інтервалами, величезне значення має порівняння з середньогалузевими показниками (в статистіці і особливо в динаміці). Порівняння із середньогалузевими значеннями має набагато більшу прогностичну цінність, ніж порівняння з контрольними інтервалами. При цьому підприємство, яке має менш сприятливі значення коефіцієнтів, але показує сприятливу динаміку, має бути визнано більш перспективним, ніж те, яке має більш сприятливі значення коефіцієнтів, але при цьому показує несприятливу динаміку. Пропонована

система коефіцієнтного і додаткового аналізу ліквідності підприємства подана на рисунку 2.

Деколи все ще застосовується практика обмежувати інтервали сприятливих значень коефіцієнтів ліквідності тільки знизу. Вважаємо цю практику недоцільною. Невиправдано високі значення коефіцієнтів ліквідності пов'язані з неефективністю управління фінансовими ресурсами і загрозою зниження рентабельності. На дилему «підвищення (зниження) ліквідності» ↔ «зниження (підвищення) рентабельності» звертає увагу, зокрема, Н.Ю. Єршова: «ціллю управління оборотними коштами є пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності й ефективністю

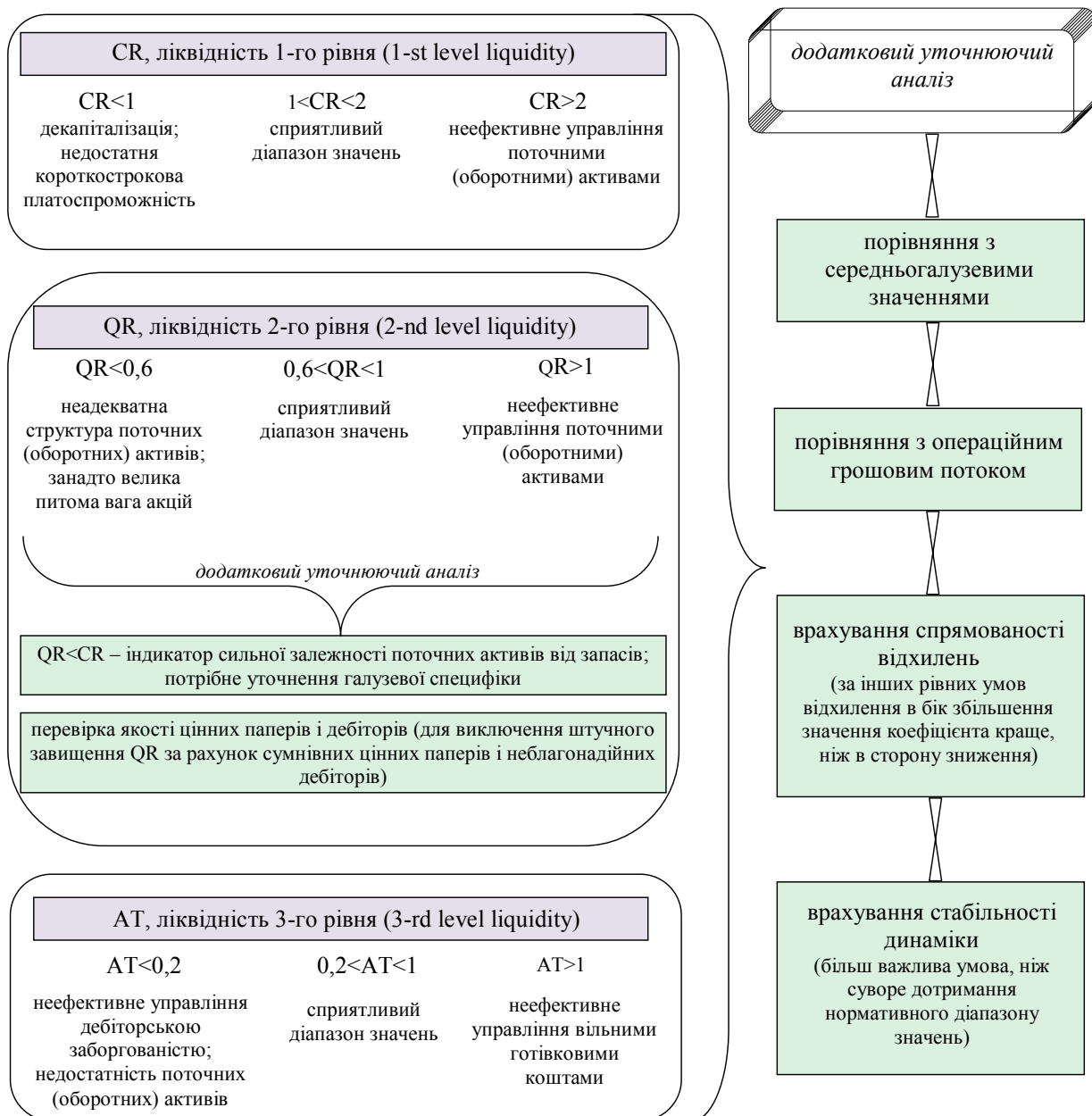

Рис. 2. Схема коефіцієнтного і додаткового аналізу ліквідності підприємства

роботи. Це ставить перед підприємством необхідність рішення двох важливих завдань: забезпечення платоспроможності та забезпечення прийнятної обсягу, структури і рентабельності активів» [7].

На проблему «конфлікт ліквідності» звертають увагу також Ю.О. Івахів, С.Р. Романів: «доречно відзначити також перманентну присутність у господарській практиці такого явища, як «конфлікт ліквідності». З урахуванням альтернативності використання надлишку вільних грошових коштів підприємство може їх вкласти у більш дохідні активи, знижуючи при цьому рівень своєї ліквідності. Якщо ж утриматися від таких інвестицій, тоді втрачається додаткова економічна вигода, але ризик неплатоспроможності залишається на порівняно низькому рівні» [8].

Таким чином, очевидно, що рекомендовані діапазони значень ліквідності повинні бути обмежені не тільки знизу (з міркувань забезпечення достатньої ліквідності), а й зверху (з міркувань забезпечення достатньої прибутковості).

Коефіцієнтний аналіз ліквідності, заснований на порівнянні поточних значень зі сприятливим діапазоном значень, може дати тільки досить грубу, наближену оцінку, яку необхідно доповнити, в тому числі, розрахунком відповідних коефіцієнтів грошових потоків. Atieh S. (2014) зазначає: «коефіцієнти грошових потоків – це більш ефективні показники ліквідності, ніж традиційні коефіцієнти, оскільки коефіцієнти грошових потоків дають більше інформації про можливості підприємства виконувати свої зобов'язання. Крім того, обидва типи коефіцієнтів, співвідношення грошових потоків і традиційні коефіцієнти ліквідності повинні використовуватися спільно для досягнення всеосяжних висновків про ліквідність компанії» [9]. Своє твердження про доцільність спільного застосування традиційних коефіцієнтів ліквідності і показників ліквідності грошових потоків Atieh S. (2014) підтверджує результатами емпірико-статистичного аналізу: «дослідження показало, що були приклади компаній, які мали хороші традиційні показники [коефіцієнти ліквідності], хоча їх грошовий потік був слабким. Навпаки, були також компанії з поганими традиційними коефіцієнтами ліквідності, але при цьому показники грошового потоку демонстрували кращу позицію ліквідності. Коефіцієнти грошових потоків надають більше інформації, ніж традиційні коефіцієнти, у вимірі позиції ліквідності компанії» [9].

Висновки і перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження була виявлена наявність різночитань стосовно рекомендованих інтервалів сприятливих значень коефіцієнтів ліквідності. Найчастіше як рекомендовані пропонуються відкриті зверху інтервали. Це може привести до недооцінки негативного впливу неефективності використання оборотних активів на прибутковість підприємства. Необхідним є пошук компромісного оптимуму між забезпеченням достатньої ліквідності, з одного боку, і прибутковості підприємства, з іншого боку.

Внаслідок фінансових і виробничих особливостей у підприємств різних галузей різні значення коефіцієнтів ліквідності є оптимальними. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності з наступним їх порівнянням із рекомендованими діапазонами сприятливих значень може дати тільки досить грубу, наближену оцінку ліквідності. Цей аналіз необхідно доповнити: порівнянням із середньогалузевими значеннями, урахуванням галузевої специфіки (CR і QR чутливі до періоду обороту оборотних коштів, CR чутливий до структури запасів); аналізом операційного грошового потоку; урахуванням стабільності динаміки коефіцієнтів ліквідності.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в уточненні методики коефіцієнтного аналізу ліквідності. Дослідження показало недолугість відкритих інтервалів нормативних (рекомендованих) значень коефіцієнтів ліквідності, у зв'язку з чим були розроблені рекомендації, спрямовані не тільки на забезпечення власної ліквідності, але також і на уникнення неефективного використання оборотних активів підприємства. На основі аналізу наукових джерел були систематизовані додаткові напрями аналізу, які доцільно використовувати під час оцінки ліквідності підприємства.

Практична значущість отриманих результатів полягає в можливості їх використання під час проведення практичної аналітичної роботи з діагностики ліквідності підприємства.

Подальші дослідження можуть бути пов'язані з уточненням прийомів і засобів порівняльного аналізу коефіцієнтів ліквідності з відповідними середньогалузевими значеннями. Також подальшого уточнення потребує методика порівняльного аналізу традиційних показників ліквідності з показниками ліквідності, розрахованими на основі інформації про грошові потоки підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Bolek M., & Wilinski, W. (2012). The influence of liquidity on profitability of polish construction sector companies. *e-Finanse*, 8(1), 38. Available online at: <https://www.econstor.eu/obitstream/10419/66742/1/721357075.pdf>
2. Breuer, A., Frumusanu, M. L., Breuer, B. L., & Manciu, A. (2012). Cash And Liquidity/Liquidity And Liquidity Ratio. *Annals-Economy Series*, 4, 78-82. Available online at: http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2012-04./11_BREUER%20Adela.pdf
3. Costea, C. D., & Hostiuc, F. (2009). The liquidity ratios and their significance in the financial equilibrium of the firms. *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 9(1), 252-261. Available online at: <http://www.seap.usv.ro/annals/ojs/index.php/annals/article/viewFile/176/182>
4. Дорошенко А.П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства / А. П. Дорошенко. // *Ефективна економіка*. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_37
5. Лінтур І.В., Ковач Х.М. Шляхи зниження кредитних ризиків як напрям мінімізації їх негативних впливів. / І. В. Лінтур, Х. М. Ковач // *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2014. Вип. № 43. С. 170–172. URL: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/43/43_35.pdf
6. Побережна Н.М. Шляхи підвищення платоспроможності та ліквідності сучасного промислового підприємства / Н.М. Побережна, О.О. Цапун // *Наукові дослідження розвитку світової економіки: пропозиції, теорії : зб. наук. пр. з актуальних проблем екон. наук. Дніпропетровськ : ВД «Гельветика», 2015. Ч. 2. С. 72–76. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/26788>*
7. Ершова Н.Ю. Удосконалення методичного підходу до аналізу оборотних коштів як фактору ефективності діяльності промислового підприємства / Н.Ю. Ершова // *Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. Темат. вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. Харків : НТУ «ХПІ». 2012. № 45 (951). С. 37–46. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/2967>*
8. Івахів Ю.О., Романів С.Р. Аналіз фінансового стану підприємства: питання ліквідності // *Фінанси, облік і аудит*. 2013. №. 2. С. 198–204. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/3758/1/lvakhiv.pdf>
9. Atieh, S. H. (2014). Liquidity Analysis Using Cash Flow Ratios as Compared to Traditional Ratios in the Pharmaceutical Sector in Jordan. *International journal of Financial research*, 5(3), 146. Available online at: <http://sciedu.ca/journal/index.php/ijfr/article/viewFile/5019/2949>

REFERENCES:

1. Bolek M., & Wilinski, W. (2012). The influence of liquidity on profitability of polish construction sector companies. *e-Finanse*, 8(1), 38. Available online at: <https://www.econstor.eu/obitstream/10419/66742/1/721357075.pdf>
2. Breuer, A., Frumusanu, M. L., Breuer, B. L., & Manciu, A. (2012). Cash And Liquidity/Liquidity And Liquidity Ratio. *Annals-Economy Series*, 4, 78-82. Available online at: http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2012-04./11_BREUER%20Adela.pdf
3. Costea, C.D., & Hostiuc, F. (2009). The liquidity ratios and their significance in the financial equilibrium of the firms. *The USV Annals of Economics and Public Administration*, 9(1), 252-261. Available online at: <http://www.seap.usv.ro/annals/ojs/index.php/annals/article/viewFile/176/182>
4. Doroshenko A.P. (2013). Ocinka likvidnosti ta platospromozhnosti v konteksti diagnostyky zagal'nogo finansovogo stanu pidpryemstva [Assessment of liquidity and solvency in the context of the diagnosis of the overall financial condition of the enterprise]. *Efektivna ekonomika [Efficient economy]*, (2). Available online at : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_2_37
5. Lintur I.V., Kovach H. M. (2014). Shljahy znyzhennja kredytnyh ryzykiv jak naprjam minimizacii i'h negatyvnyh vplyviv [Ways of reducing credit risks as a way to minimize their negative impacts]. *Naukovyj visnyk Uzhgorod'skogo universytetu. Serija "Ekonomika" [Scientific Newsletter of the Uzhhorod University. Series "Economics"]*. № 43. pp. 170–172. Available online at : http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/43/43_35.pdf
6. Poberezhna N.M. (2015). Shljahy pidvyshchennja platospromozhnosti ta likvidnosti suchasnogo promyslovogo pidpryemstva [Ways to increase the solvency and liquidity of a modern industrial enterprise]. *Naukovi doslidzhennja rozvytku svitovoi' ekonomiky: propozyicii, teorii' : zb. nauk. pr. z aktual'nyh problem ekon. nauk. Dnipropetrovs'k : VD "Gel'vetyka" [Scientific research on the development of the world economy: proposals, theories: a collection of scientific papers on topical problems of economic sciences. Dnepropetrovsk: Publishing house "Helvetica"]*. T. 2. pp. 72–76. Available online at : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/26788>
7. Jershova N.Yu. (2012). Udokonalennja metodychnogo pidhodu do analizu oborotnyh koshtiv jak faktoru efektyvnosti dijal'nosti promyslovogo pidpryemstva [Perfection of the methodical approach to the analysis of circulating assets as the factor of efficiency of activity of an industrial enterprise]. *Visnyk Nac. tehn. un-tu "HPI" : zb.*

nauk. pr. Temat. vyp.: Aktual'ni problemy upravlinnja ta finansovo-gospodars'koi' dijal'nosti pidpryjemstva. Harkiv: NTU "HPI" [Bulletin of the National Technical University "KhPI": a collection of scientific papers. Thematic issue: Problems of financial and economic management of the enterprise. Kharkov: NTU "KhPI"]. № 45 (951). pp. 37–46. Available online at : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/2967>

8. Ivahiv Yu.O., Romaniv S.R. (2013). Analiz finansovogo stanu pidpryjemstva: pytannja likvidnosti [Analysis of the financial condition of the enterprise: liquidity issues] *Фінанси, облік і аудит [Finance, accounting and audit] //Фінанси, облік і аудит. № 2. pp. 198–204. Available online at : <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/3758/1/Ivakhiv.pdf>*

9. Atieh, S.H. (2014). Liquidity Analysis Using Cash Flow Ratios as Compared to Traditional Ratios in the Pharmaceutical Sector in Jordan. *International journal of Financial research*, 5(3), 146. Available online at: <http://sciedu.ca/journal/index.php/ijfr/article/viewFile/5019/2949>